

Beszélgetés Wisnovszky Károly erdőmérnökkel, az 1951-ben végzett évfolyam első – választott – valétaelnökével.

Második rész

A Wisnovszky-család a Felvidékről, közelebbről Selmecről származik, így szinte kézenfekvő, hogy egyik tagja a selmeci hagyományokat továbbvivő soproni alma materben tanuljon tovább. Az idén hetvenöt éves kolléga, mintha ma történt volna, olyan élményszerű frissességgel avatott be a szomorú, ma már szinte hihetetlen történetbe.

Az előző részben arról beszélt Wisnovszky Károly, a nagy idők tanúja, hogy miként oszlatták föl a nagy múltú, Bánya- Kohó- és Erdőmérnök Hallgatók Ifjúsági Körét. Most sorsának következő, megpróbáltató stációit eleveníti föl.

– A valéta szalag színe is politikai kérdéssé vált. Mi történt ezután?

– Az Ifjúsági Kört követő új szervezetben minden évfolyamnak titkárt kellett választania. Az előttünk járók titkáranak, Németh Ferinek, sikerült az új szervezetet sok mindenben megkerülnie, és náluk még volt szalagavató szakestély is. Bennünket köteleztek, hogy döntsünk a valétaszalag színéről is. A szakokat nagyon erőszakosan igyekeztek szétválasztani. Ezért, mi megegyeztünk abban, hogy demonstráljuk az összetartozásunkat. (Hivatalosan már meg voltunk osztva, hiszen Miskolc már megalakult, ám a professzorok egy része – Tárczy-Hornoch, Wendel – nem volt hajlandó átköltözni.)

– Végül milyen szín mellett döntöttetek?

– Elhatároztuk, a különböző színre szavazást elkerülendő, hogy elfogadjuk a másik két szak által elfogadottat. Ők a kék színt választották, mondván, hogy az az ifjúság színe. Eljött a Győrfy-tanszék előadójába a párttitkár, mondván ragaszkodik ahhoz, hogy az erdősz szak is szavazzon. Erre én kitaláltam, hogy titkos szavazás legyen. Amikor elkezdte a mondókáját, gyorsan csináltam kis cetliket, amin leadhattuk a szavazatunkat. Így nem tudhatta meg, hogy ki mire szavazott, milyen álláspontot képvisel. Végül mi is megszavaztuk és fölveztük a kéket, azzal a céllal, hogy a három szak egyforma színnel, összefogódzva, együtt ballagjon. Ha már a tablóink külön készültek. Ezek az első kék szalagok ott vannak a Soproni Erdészeti Múzeumban. Látható a ballagási fotókon: a három elnök egymásba karolva megy az egész évfolyam élén. Persze az sem volt mindegy, hogy merre ment a menet, azt is előírták.

– Az akkori Sztálin téren...

– Ott bizony! Először oda kellett mennünk a pártbizottság székháza elé. Mi, a három valétaelnök, fölmentünk köszönteni az elvtársakat, a népnek pedig lelkesednie kellett. Ők aztán a lelkesedést az erkélyről fogadták. Mondtam egy nagyon rövid beszédet: Azért jöttünk erre, mert nagyon jól tudjuk, hogy mit köszönhetünk a pártnak. Slussz! Mehettünk tovább. Mit gondolsz hova? Hát a szovjet hősi emlékműhöz. Eggyel tovább a Mária-szobornál. Ha jól emlékszem koszorúzás is volt. Ezzel véget ért a menet. Csak a szégyen maradt meg bennem.

– Szalamanderben mentetek?

– Nem volt sem fáklya, sem szalamander. A bányászlámpáink addigra mind eltűntek az Ifjúsági Körből. Mentünk és énekeltünk. Elszakadtunk a professzoroktól is, ők már nem jöhettek velünk. Azelőtt a Deák téren, ott, ahol a meteorológiai állomás van, a balekok szerenádokat adtak a valetánsoknak. Szalagavató szakestélyt sem tarthattunk. A balek-bálunk 1947-ben még a Kaszinóban zajlott, szépségkirálynő választással. Évente három bál volt: a Balek-bál, farsangkor a főiskolásbál és a valéta—bál. Mindegyik városi ünnepségnek számított. Elnök, díszelnök, védnök volt. A meghívókat domborított bányász-kohász-erdész jelvényekkel nyomtattuk: „Sébor János és Sébor Jánosné legmagasabb védnöksége alatt” – írtuk akkor. A valéta-báli meghívónkon nem jelenhetett meg egyik jelképünk sem. Az egykori tornatermet – a mai vadászati gyűjtemény helyén – díszítettük föl. Ebből is balhé lett, mert a dekorációban visszahoztuk a Kör színét, a zöld-fehéret és az erdész-, meg a bányászjelvényt. A tornateremben a Holéczi-együttes játszott.

Tartottunk szalagavató szakestélyt is, de természetesen nem úgy, ahogy az régen szokás volt, a profokkal együtt. Az egykori Svájci Ház vendéglőben rendeztük meg, ilyenkor nincs választás, valéta elnökként én voltam az elnök. Az évfolyamtitkárunk, Szabó Golyó elkezdte összeírni a jelenlevőket. Miért csinálod? – kérdeztem, s azt mondtam, ezt a szívedben kell megőrizni, a papírt meg köteles...

– ...megenni...

– Igen. Ez azért vált fontossá, mert az egyik évfolyamtársunk Felcser Pista, erdélyi menekült elszavalta Petőfi: Farkasok dala című költeményét, ami nagyon odaillő volt. Később a Székely himnusz is előkerült. Be is jött Pödör Béla bácsi, a házigazda: Uraim, az Istenért, ne olyan hangosan, mert becsukják a vendéglőmet! Pár nap múlva, a főbejáratnál, az aulában megjelent egy hirdetés, egy névsorral, hogy ezek és ezek a hallgatók – erdészek 29-en –, ekkor és ekkor, tíz perces időközönként kötelesek megjelenni a dékáni hivatalban. Én a névsor végén már tudtam, hogy mire megy itt játék. Bár, a kirúgottakat kikísérte egy ember, hogy ne tudjanak szót váltani a többiekkel.

– Ez már tipikus belügyes módszer...

– Az egyetemi önállóság azt is jelentette azelőtt, hogy ha bementél a kapun, akkor a rendőrök nem mehettek utánad. Amikor ezek az események zajlottak, civil ruhás emberek, fegyvertől duzzadó zsebbel, kettesével sétáltak a botanikus kertben, nehogy valami balhé legyen. Amikor bementem egy kis szobába, számomra csak ismeretlen embereket láttam. A Földművelésügyi Minisztériumból küldött csapat volt. Egyetlen kérdést tettek föl: ott voltam-e a szakestélyen? Természetesen ott, hiszen én vagyok a valétaelnök. Azzal meg is kaptam ezt a kis papírt: az ország összes felsőoktatási intézményéből kitiltva. Kelt 1951. május 29-én. Dr. Fehér Dániel dékán, ellenjegyezte Rédei István FM.

Mielőtt az FM brigádja elhagyta Sopront, Rédei átadta Fehérnek azt a levelet, amelyben megfosztották egyetemi tanári címétől és dékáni megbízatásától.

Az az évfolyamtársam, aki engem kikísért, bocsánatot kért, mondván, nem gondolta, hogy ez

lesz a vége. Le kellett adnunk az indexünket, és abba is beírták a kitiltást. Még előtte, éjjel egy társunk lefotózta az indexeket, hogy legyen bizonyítékunk, ha netán eltüntetnék. Egy civil ruhás rendőr jött a kamerunkba és figyelmeztetett, hogy 48 órán belül el kell hagynunk Sopront, mert különben internálnak.

– Végül mikor sikerült letenni az államvizsgát?

– Nagy Imre első miniszterelnöksége idején, 1953-ban Sébor proftól üzenetet kaptunk, hogy adjunk be felülvizsgálati kérelmet, mert a határozat törvénytelen volt. '54-ben kaptunk választ a Legfőbb Ügyészségtől, hogy törvénysértés nem történt, forduljunk az FM-hez. Rövid úton elutasítottak. A minisztérium levéltárában sikerült utána néznem, és kiderült, hogy nem is fordultak az egyetemhez, hanem az alkalmazó vállalatoknál jártak. Én akkor a Maszobal-nál (jóvátételi szovjet tulajdonban lévő magyar bauxit és alumíniumipari vállalat – a szerk.) dolgoztam, s hiába írt a szovjet főnököm szép, dicsérő levelet, a személyzetis rossz véleményt adott, s elutasítottak. '55-ben behívtak katonának a híradósokhoz, s az ismert újságíró, Ipper Pál volt a politikai megbízott az alakulatnál. Ő támogatta a visszavételemet, de akkor Sopronban Roller Kálmán, volt az igazgató, és '55 júliusában – egyetértve a főiskola pártvezetésével – visszautasította a kérelmemet, holott azok egy része, akiket velem együtt rúgtak ki, már befejezhették a tanulmányaikat. Végül '56-ban engedélyezte nagy kegyesen. **(zétényi)**